

Onderwijs • 16 okt 18:34

Studentgegevens ondanks kritiek massaal in de Amerikaanse cloud gezet

Jan Fred van Wijnen, Ardi Vleugels

De gegevens van de meeste studenten staan inmiddels op een Amerikaanse cloud. Foto: Marcel van den Bergh/ANP

In het kort

- Ondanks waarschuwingen brengen Nederlandse universiteiten steeds meer data en diensten onder in de datacenters van big tech, beter bekend als 'de cloud'.
  - Driekwart van alle leergegevens van studenten staan nu bij Microsoft of Amazon, blijkt uit onderzoek.
  - Nederland gaat verder dan andere grote Europese landen.
  - De onderzoekers stellen dat de academische wereld kritischer moet zijn op de risico's.
-

Ondanks waarschuwingen van experts staat driekwart van alle Nederlandse studentgegevens opgeslagen bij datacenters van de Amerikaanse techbedrijven Microsoft en Amazon (de 'cloud'). Dat blijkt uit een internationale studie. Het cloudgebruik door universiteiten is omstreden, omdat de privacy van studenten in het geding is. Ook kunnen universiteiten economisch afhankelijk worden van de techbedrijven.

De onderzoekers bekeken het cloudgebruik vanaf 2015. Toen stond zo'n 25% van de studentendata in de cloud, nu is dat 75%. Naast die data, zoals studieprestaties en persoonsgegevens, zijn ook onderzoeksgegevens en digitale lessystemen in de cloud opgeslagen.

De toename is opmerkelijk, omdat hoogleraren en cyberexperts het al langer onwenselijk noemen dat persoonlijke data van zowel studenten als medewerkers worden beheerd door commerciële bedrijven die onder Amerikaanse wetgeving vallen. Hiermee zou een Amerikaanse opsporingsdienst inzage in Nederlandse privégegevens kunnen opeisen.

De universiteiten, verenigd in Universiteiten van Nederland (UNL), zeggen in een reactie dat ze niet bijhouden hoeveel universiteiten in de cloud zetten. Wel erkennen ze 'het risico van afhankelijkheid van grote techbedrijven'. De Landelijke Studentenvakbond (LSVb) vindt dat studentengegevens niet bij commerciële bedrijven moeten liggen.

Integriteit

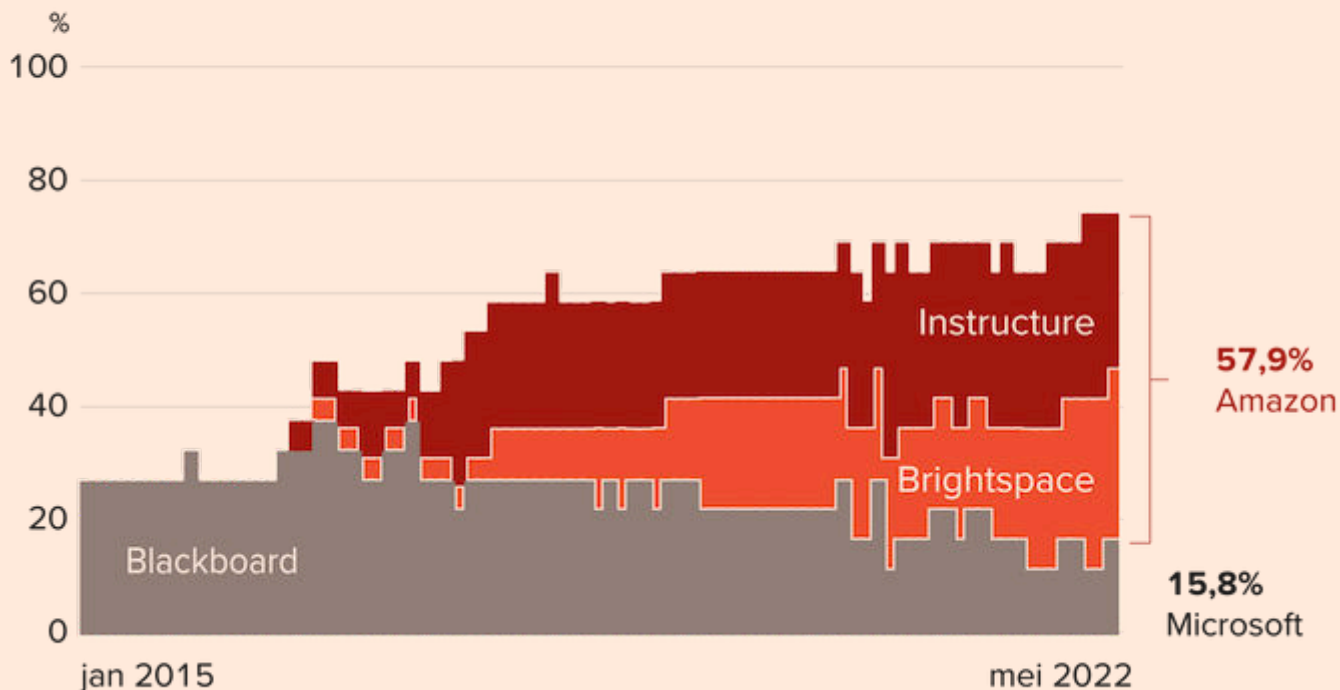
De studie is uitgevoerd door Tobias Fiebig van het Duitse Max Planck Instituut voor Informatica, en Martina Lindorfer van de Technische Universiteit in Wenen. Zij vrezen dat de trend de wetenschappelijke integriteit ondermijnt.

Zo verbood Zoom in 2020 een optreden van de Palestijnse spreker Leila Khalid op verschillende universitaire symposia, waarvoor de videodienst gebruikt zou worden. Khalid was betrokken bij vliegtuigkapingen in 1969 en 1970, waarmee ze volgens Zoom een terrorist was. De San Francisco State University liet Khalid wel spreken, maar niet via

Zoom. Vervolgens verbrak ook YouTube (van Google) de liveverbinding. Er zijn ook incidenten bekend van wetenschappers die algoritmes van Facebook onderzochten, waarna hun persoonlijke Facebook-account werd geblokkeerd, zegt Lindorfer.

De cloud rukt op aan de Nederlandse universiteit

Leerprogramma's studenten staan nu al voor driekwart in datacenters Amazon en Microsoft

©FD | EH | Bron: Max Planck Instituut

Opsluiting

De commerciële afhankelijkheid kan universiteiten beperken in hun vrije keuzes. Overschakelen van de ene service naar de andere is tijdrovend en duur. Ook de marktautoriteit ACM is hier kritisch over. Wie data opslaat in de cloud, komt er bijna niet uit.

De universitaire wereld sloeg eerder alarm. In 2019 waarschuwden de rectoren dat data van studenten en docenten door big tech misbruikt kunnen worden op de advertentiemarkt. Vorig jaar schreven negentien hoogleraren een soortgelijke noodkreet, net als deze zomer de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW).

De UNL zegt samen te werken bij onderhandelingen met de grote techbedrijven, om als collectief academische waarden af te dwingen in contracten. Ook het kabinet wil middels goede afspraken met techbedrijven overheidsdata naar de cloud brengen.

Naïef

Onderzoeker Fiebig noemt dit 'naïef': 'De techbedrijven zeggen in feite: we beloven geen misbruik van jou te maken, zolang je maar in een positie komt waar je niet kunt weigeren als we dat wel doen.'

Toch kiezen universiteiten er vaker voor diensten in te kopen bij techbedrijven, in plaats van die zelf te ontwikkelen. Terwijl de wetenschap ooit pionier was in het opzetten van een digitale infrastructuur. Als voorbeeld noemt Fiebig het world wide web, een vinding van wetenschappers bij onderzoeksinstituut CERN.

Ze kopen het liever in omdat het zelf doen vaak te duur is. Maar dat voordeel is schijn, waarschuwen de onderzoekers, door het groeiende aantal softwarelicenties dat ze moeten betalen.

Nieuwsbrief Techzaken

Op de hoogte blijven van het laatste technieuws? Schrijf je hier in voor onze wekelijkse nieuwsbrief Techzaken. >

Als voorbeeld noemt Fiebig wat Washington University betaalt voor Google-accounts. 'Deze universiteit heeft 60.000 studenten en 38.000 medewerkers. Eén account kost \$4 tot \$6. Reken maar uit wat er naar Google gaat. En dat is maar één van hun vele licenties.'

Stekker eruit

Vertaald naar het aantal Nederlandse studenten (340.000) of Europese (18 miljoen) gaat dit om veel geld. Fiebig: 'Dat kun je bij elkaar leggen om eigen systemen mee te ontwikkelen.' Zulke initiatieven bestaan ook. Zo probeerde SURF, dat de digitalisering voor universiteiten regelt, in de coronacrisis een eigen systeem voor videobellen te ontwikkelen. Maar de universiteiten trokken de stekker eruit, omdat ze tevreden waren met het marktaanbod.

Wetenschappers moeten zelf weer meer programma's gaan maken die door iedereen te gebruiken én door te ontwikkelen zijn, 'open source' in jargon, vinden de onderzoekers. De Duitse universiteit van Osnabrück heeft bijvoorbeeld een eigen datacenter en eigen software. In plaats van Zoom gebruiken ze het opensourceprogramma BigBlueButton. Ook Brussel stimuleert een Europees initiatief voor een cloud voor de wetenschap.

Lees meer

Big tech schudt nu ook de wetenschap op

KNAW: 'Universiteit leunt door corona te veel op big tech'

Laatste nieuws

11:50

Netflix jaagt nu ook op het premium advertentiegeld

11:32

Rabobank trekt zich terug uit Turkije

11:07

Schroders Capital steekt €75 mln aan kapitaal in snellaadbedrijf Fastned

10:55

Sander Schimmelpenninck, de man die door relletjes ontspant

10:55

Rutte ergert Roemeense zakenlui

[Lees al het laatste nieuws](#)

Meer samenleving

PERSOONLIJK

Sander Schimmelpenninck, de man die door relletjes ontspant

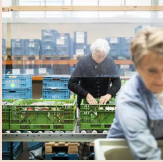
BOUMAN&DIJKMAN

Na de crisis

BUITENLAND

In de jungle verrijst langzaam de nieuwe hoofdstad van Indonesië

LEVENS MIDDELEN

Juist nu ze zo hard nodig zijn, lopen donaties bij de Zaanse Voedselbank terug

